

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ:
ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕКСТ
Сучасні прикладні комунікаційні технології та журналістознавство**

для аспірантів

спеціальності:	061 Журналістика
освітнього рівня	третього (освітньо-наукового)
освітньої програми	Журналістика

Київ – 2024

Розробник:

Колісник Ю. В. доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа.

Викладач:

Колісник Ю. В. доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та нових медіа.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні журналістики та нових медіа Факультету журналістики

Протокол від «13» 02 2024 року № 10

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Журналістика»
.13.02 2024 р.

Гарант освітньої програми Олег СЕМЕНЮК

Робочу програму перевірено

15.02. 2024 р.

Завідувач аспірантури, докторантури Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) .«__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) .«__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) .«__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) .«__» _____ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Сучасні прикладні комунікаційні технології та журналістичкознавство		
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Рік навчання	2	2
Семестр	4	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Самостійна робота	40	52
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Сучасні прикладні комунікаційні технології та журналістикознавство» покликана формувати теоретично-практичну базу з сучасних комунікаційних технологій та журналістикознавства.

Мета викладання дисципліни – дати знання теоретичних основ комунікації, поповнити уявлення про сучасні комунікативні технології, практично навчити використовувати і застосовувати їх у журналістській діяльності, прищепити навички їхнього використання.

Завдання дисципліни: передбачає формування ефективної масової комунікацію, обирання адекватних до цілей і завдань комунікації засобів, стратегій і тактик.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення дисципліни «Сучасні прикладні комунікаційні технології та журналістикознавство» у здобувачів формуються та поглиблюються знання про:

- специфіку комунікативних технологій;
- способи організації та формування науково-теоретичних засад комунікації;
- засади існування і формування інформаційного суспільства;
- комунікативні технології, їхню структуру та функції;
- засади існування і формування інформаційного суспільства;
- специфіку і засади використання різних технологій у процесі організації комунікативного простору.

Компетентності та результати навчання:

ЗК 1 Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу.

ЗК 2 Здатність до розуміння сучасної методології освіти; застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка й управління науково-дослідницькими проектами на засадах лідерства;

методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження; інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій.

ЗК 6 Здатність працювати у міжнародному контексті; здатність до використання зарубіжного досвіду в реалізації завдань власного дослідження.

СК 3 Здатність продукувати та виконувати проекти, охоплюючи власні дослідження, які дають можливість проаналізувати існуюче та створити єдине авторське знання та/або професійну практику і вирішувати значущі соціальні, наукові,

культурні, етичні та інші проблеми.

РН 1 Критично мислити, розумітися та демонструвати цілісне наукове знання в галузі соціально-комунікаційної діяльності, використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення наукових та фахових завдань; аналізувати міждисциплінарні явища і процеси; реалізувати власний аксіологічний та науковий потенціал.

РН 3 Розуміти та використовувати положення нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримуватись норм наукової етики під час дослідницької та викладацької діяльності, розуміти відповідальності за академічний плагіат і фальсифікацію наукових результатів; дотримуватися критичних позицій у науковій і викладацькій діяльності.

РН 4 Використовувати міжнародний досвід при реалізації завдань власного дослідження, використовувати іншомовні інформаційні ресурси, які знаходяться у наукометричних базах для самостійної підготовки наукових публікацій до міжнародних видань та участі у міжнародних наукових проектах.

РН 7 Знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, наявні літературні дані, працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні				Модульний контроль	Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні		
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРИКЛАДНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВО»							
Тема 1. Основні поняття комунікаційних технологій	14	2	2				10
Тема 2. Комунікаційні моделі та їхній технологічний потенціал	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом за модуль	30	4	4			2	20
Модуль 2. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КАМΠΑНІЇ							
Тема 3. Комунікаційні технології у сфері політики.	14	2	2				10
Тема 4. Технології інформаційних війн	14	2	2				10
Модульний контроль	2					2	
Разом за модуль	30	4	4			2	20
УСЬОГО	60	8	8			4	40

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні				Модульний контроль	Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні		
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРИКЛАДНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВО»							
Тема 1. Основні поняття комунікаційних технологій	17	1	1				15
Тема 2. Комунікаційні моделі та їхній технологічний потенціал	17	1	1				15
Разом за модуль	34	2	2				30
Модуль 2. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КАМПАНІЇ							
Тема 3. Комунікаційні технології у сфері політики.	14	1	1				12
Тема 4. Технології інформаційних війн	12	1	1				10
Разом за модуль	26	2	2				22
УСЬОГО	60	4	4				52

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I.

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРИКЛАДНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВО»

Лекція 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мета і завдання навчального курсу «Комунікаційні технології». Основний категоріальний апарат. Розгалуження семантики основних понять. Діапазон поняття «соціально-комунікаційні технології». Критерії розгалуження соціально-комунікаційних технологій

Семінарське заняття №1. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Визначення поняття «інформація» в журналістиці та інших наукових сферах. Комунікація як об'єкт дослідження. Види комунікації (вербальна – невербальна, формальна – неформальна, за кількістю співрозмовників тощо). Моделі Якобсона, Шеннона-Вівера, Ньюкома, Лотмана. Семіотичні комунікативні моделі. Модель знака. Знак за Ф. де Сосюром та Ч. Пірсом.

Література: 1–10.

Лекція 2. КОМУНІКАЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА ЇХНІ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Одновекторні, двовекторні та багатовекторні моделі комунікації. Модель Г. Лассвелла. Модель Е. Каца та П. Лазарсфельда. Модель Джона і Матильди Рілеїв. Соціологічні й психологічні моделі комунікацій. Семіотичні моделі комунікації (моделі Р. Якобсона, У. Еко, Ю. Лотмана). Модель міфологічної комунікації (моделі К. Леві-Строса, К. Юнга, Р. Барта). Модель аргументуючої комунікації. Модель іміджевої комунікації. Модель пропагандистської комунікації. Категорії пропаганди за В. О'Доннелл, Г. Джоветтом, Г. Лассвеллом).

Соціально-комунікаційні технології додавання. Соціально-комунікаційні технології модифікації. Соціально-комунікаційні технології трансформації.

Семінарське заняття №2. СТРУКТУРА КОМУНІКАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ

Комунікативна стратегія та комунікативний процес. Складники комунікативного процесу. Головні комунікативні канали: слуховий, зоровий, тактильний, нюховий, смаковий. Термін «дискурс»: походження, визначення. Мас-медійні дискурси. Різновиди комунікативних дискурсів (політичний, рекламний тощо).

Література: 1–10.

Змістовий модуль II.

КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КАМПАНІЇ

Лекція 3. КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ПОЛІТИКИ

Популізм і лобіювання як політичні технології. Засади популізму. Підходи до лобізму. Лобіст, лобіюючи фірма, лобіюючий контакт. Функції лобіста. Законні і не-

законні методи лобіювання. Обмеження та протидія політичним маніпуляціям. Межі політичного маніпулювання. Протидія політичному маніпулюванню. Довіра до джерела як проблема політичної комунікації. Прийоми завоювання довіри. Основні підходи до формування іміджів. Завдання, типологія політичної реклами. Етапи створення політичних іміджів. Методи з'ясування образу масової свідомості. Складові побудови технології політичного іміджу. Типологія політичних іміджів. Психологічна війна в політиці та основні прийоми її ведення. Причини існування політичного маніпулювання. Регуляція масової політичної поведінки. Масові утворення людей (натовп, публіка). Політичний ритуал як складова політичного життя. Різновиди та функції політичних ритуалів. Різновиди та функції політичної символіки.

Семінарське заняття 3. РІЗНОВИДИ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ПОЛІТИКИ

Популізм і лобіювання як політичні технології. Обмеження та протидія політичним маніпуляціям. Довіра до джерела як проблема політичної комунікації. Етапи створення політичних іміджів. Психологічна війна в політиці та основні прийоми її ведення. Політичний ритуал як складова політичного життя. Різновиди та функції політичної символіки.

Література: 1–10.

Лекція 4. ТЕХНОЛОГІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН

З історії появи терміна «інформаційна війна». Інформаційно-психологічний вплив на війська і населення противника в роки Першої і Другої світових воєн створення органів ДІБ. Друкована пропаганда. Створення теорії пропаганди. Пропаганда фашистської Німеччини. Пропаганда антигітлерівської коаліції. Психологічні операції в конфліктах другої пол. ХХ ст. «Холодна війна» як подальший розвиток концепції психологічної війни. Ознаки інформаційного протистояння. Зміст «холодної війни». Методи і форми «холодної війни». Американська стратегія «холодної війни». Інформаційна війна та інформаційна боротьба. Інформаційна боротьба та інформаційне протиборство. Інформаційні війни як війни інформаційної епохи. Форми та способи ведення інформаційної боротьби. Зміст інформаційної боротьби за мирного часу, загрози, війни. Складові інформаційної боротьби. Функції інформаційного впливу під час інформаційної боротьби. Психологічна і кібернетична війни як складові інформаційної війни. Інформаційна зброя і технології її використання. Об'єкти впливу і класифікація спеціальних інформаційних операцій. Використання ЗМІ в інформаційних операціях. Процес формування суспільної думки. Прийоми телевізійної пропаганди. Форми контролю власного інформаційного простору. Моделі і стратегії контрпропаганди.

Семінарське заняття 4. ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ В ЧАСИ ВІЙНИ

Поняття «інформаційна війна», «психологічна війна», «кризова технологія». Основні технології та методи проведення сучасних інформаційних війн. Сутність стратегії резонансного впливу. Динаміка (періоди) розгортання інформаційної війни під час проведення військових дій. Характер роботи журналістів в умовах ведення воєнних та психологічних операцій. Цензура новин з арени бойових дій.

Література: 1–10.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна к-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
РАЗОМ:			69		69
Максимальна кількість балів			138		
Розрахунок коефіцієнта			138/100=1,38		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вивчіть останні інновації і технологічні тенденції, що впливають на розвиток комунікаційних технологій. Розгляньте, як ці тренди можуть змінити характеристики комунікаційних технологій. Напишіть звіт, в якому розкажете про результати вашого дослідження комунікаційних технологій та їхні характеристики. Додайте аналіз і висновки з питань, які вас цікавлять найбільше.

Тема 2. КОМУНІКАЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА ЇХНІЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Дослідіть комунікаційні моделі, визначте їхню структуру і як вони взаємодіють один з одним. Розгляньте приклади успішних комунікаційних моделей. Проаналізуйте, як вони сприяли розвитку наукового знання і технологій. Підготуйте звіт, у якому представите результати свого дослідження. Дослідіть грантові проекти в галузі комунікаційних технологій. Опишіть їхні особливості.

Тема 3. РОЗВИТОК ТА ТРЕНДИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

Виберіть кілька популярних соціальних мереж і проведіть аналіз їхнього розвитку в останні роки. Розгляньте зміни в функціоналі, популярності серед користувачів і бізнес-можливостях. Дослідіть, як соціальні мережі впливають на комунікацію, взаємодію, політику та культурні процеси. Розгляньте явища, такі як фільтр пузиря, фейк-ньюз, активізм у соціальних мережах тощо. Вивчіть останні технологічні інновації та тренди у сфері комунікацій, такі як віртуальна реальність, штучний інтелект у чат-ботах, месенджери тощо. Напишіть звіт, у якому представите результати свого аналізу та висновки щодо розвитку татрендів у сфері соціальних мереж та комунікаційних технологій.

Тема 4. МІЖНАРОДНА ТА МІЖКУЛЬТУРНА МЕРЕЖЕВА КОМУНІКАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ

Розгляньте, які мережеві засоби спілкування і інформаційного обміну використовуються для міжнародної комунікації, включаючи соціальні мережі, месенджери, відеоконференції тощо. Розгляньте питання мови, культурного розуміння та конфліктів. Вивчіть роль міжнародних організацій (наприклад, ООН, ЮНЕСКО) у регулюванні міжнародної мережевої комунікації та захисті прав споживачів інформації. Розгляньте питання цензури, приватності та безпеки в мережі. Вивчіть, які права та обов'язки мають користувачі та провайдери інтернет-послуг.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує аспірантові отримання високої оцінки.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3 Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді отримання сертифікатів

Модульна контрольна 1

Пройти курс «Написання проектних заявок», Отримати сертифікат

Модульна контрольна 2

Пройти курс «Прометеус» «SMM функції». Отримати сертифікат.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – залікове оцінювання за підсумками роботи по двох модулях.

7.5 Оцінювання освітніх досягнень магістрів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань(умінь)з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

(2 кредити, 2 модулі) Разом: 60 годин, 16 аудиторних,
8 лекцій/8 семінарів, 4 модульний контроль. 40 год. самостійної роботи)

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
Назва модуля	ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ПРИКЛАДНІ КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВО»	КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА КАМПАНІЇ
Кількість балів за модуль	83 балів	78 балів
Теми лекцій	Тема 1. Основні поняття комунікаційних технологій (1 б.). Тема 2. Логіка розвитку світової науки.	Тема 3. Комунікаційні технології у сфері політики (1 б.). Тема 4. Технології інформаційних війн (1 б.).
Теми семінарських занять	Семінарське заняття № 1. Комунікаційні технології (10 + 1 б.) Семінарське заняття № 2. Структура комунікаційних моделей (10 + 1 б.)	Семінарське заняття № 3. Різновиди комунікаційних технологій у сфері політики (10 + 1 б.) Семінарське заняття № 4. Інформаційні війни в часи війни (10 + 1 б.)
Самостійна робота	4 сам. (5 б.)	3 сам. (5 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
Семестровий контроль	Залік	

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Верницька, О. (2022). Журналістика в цифрову епоху: виклики та можливості. (2-е вид.). – К: Наукова книга, 320 с.
2. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / О. Гриценко, В. Шкляр. – К. : полігр. Центр “КУ”, 2002. – 304 с.
3. Забужко, О. (2020). Штучний інтелект та журналістика: майбутнє медіа. – К.: Основи, 184 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості / В. Здоровега. – Львів : ПАІС, 2000. – 182 с.
5. Клявчук, С. (2021). Соціальні мережі та журналістика: як використовувати їх для створення якісного контенту. (Серія “Журналістика в ХХІ ст.”). Львів: Літопис, 256 с.
6. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика / Є.А. Макаренко. – К. : НВЦ “Наша культура і наука”, 2000. – 368 с.
7. Марі-Шаппе Ж. Інфографія у пресі / Ж. Марі-Шаппе. – К. : ІМІ, 2005. – 102 с.
8. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручн. / І.Л. Михайлин – К. : ЦУЛ, 2003. – 284 с.
9. Морозова О. Авторська колонка на сторінках журнальної періодики / О.Морозова // Наукові читання Інституту журналістики. Вип.16. – К., 2009. – С. 137-140.
10. Москаленко А.З. Основи масово-інформаційної діяльності : підруч. / А.З. Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов. – К., 1999. – 634 с.
11. Різун В.В. Маса : Текст лекцій / В.В. Різун. - К. : Вид. центр “КУ”, 2003. – 118 с.
12. Слісаренко І. Ю. Засади громадського мовлення. Світовий досвід та перспективи для України / І.Ю. Слісаренко. – К., 1998. – 26 с.
13. Словник журналіста : Терміни, мас-медіа, постаті. – Ужгород, 2007. – 224 с.
14. Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора : метод. посіб. / За ред. В. Г. Королька. – К., 2003. – 216 с.
15. Українська журналістика в контексті світової : Зб. наук. праць. Вип. 4. /за заг. ред. проф. В.І. Шкляра. – К., 2000. – 117 с.
16. Українське законодавство: засоби масової інформації / Підготовлено Програмою правового захисту та освіти ЗМІ IREX Про-Медіа. – К., 2004. – 368 с.
17. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації міжнародні відносини / О.В. Зернецька. – К. : Освіта, 1999. – 351 с.
18. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації : навч. посіб. / В.Ф. Іванов. – К. : Центр вільної преси, 1999. – 212 с.

Додаткові

1. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації / Г.Г. Почепцов. – К., 1996. – 175 с.
2. Kevin Kawamoto. (2023). Digital Journalism: Emerging Media and the Changing Horizons of News. New York, NY: Routledge, 280 pp.
3. Heikki Luostarinen. (2022). The Internet and Journalism: Newsroom Practices in the Global Context. London, UK: Palgrave Macmillan, 256 pp.
4. Chris Atton. (2020). Social Media and Journalism: Issues, Challenges, and Opportunities. Cambridge, UK: Polity Press, 240 pp.

5. Tom Felle. (2021). *Data Journalism: Inside the Global Future*. Bristol, UK: Bristol University Press, 208 pp.
6. Zillah Watson. (2019). *Virtual Reality and Journalism: Immersive Experiences for News*. New York, NY: Bloomsbury Academic, 192 pp.
7. Glen Mulcahy. (2018). *Mobile Journalism: A Practical Guide*. Oxford, UK: Routledge, 176 pp.
8. Martin Spinelli. (2024). *Podcasting: The Audio Media Revolution*. Los Angeles, CA: Sage Publications, 312 pp.
9. Ron F. Smith. (2021). *Ethics in Journalism: A Comprehensive Guide*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 320 pp.
10. Matthew Ingram. (2020). *Blockchain and Journalism: Disruptive Technologies in Media*. San Francisco, CA: Wiley, 224 pp.
10. Charlie Beckett. (2023). *Artificial Intelligence and Journalism: New Frontiers in News Production, Distribution, and Consumption*. Stanford, CA: Stanford University Press, 288 pp.
11. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / О. Гриценко, В. Шкляр. – К. : Вид.-полігр. Центр “КУ”, 2002. – 304 с.
12. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації міжнародні відносини / О.В. Зернецька. – К. :Освіта, 1999. – 351 с.
13. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації : навч. посіб. / В.Ф. Іванов. – К. : Центр вільної преси, 1999. – 212 с.
14. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика / Є.А. Макаренко. – К. : НВЦ “Наша культура і наука”, 2000. – 368 с.
15. Москаленко А.З. Основи масово-інформаційної діяльності : підруч. / А.З. Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов. – К., 1999. – 634 с.
16. Різун В.В. Маси : Текст лекцій / В.В. Різун. - К. : Вид. центр "КУ", 2003. – 118 с.
18. Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора : метод. посіб. / За ред. В. Г. Королька. – К., 2003. – 216 с.
19. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики : підруч.-практикум. – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2004. – 130 с.
20. Українське законодавство: засоби масової інформації / Підготовлено Програмою правового захисту та освіти ЗМІ IREX Про-Медіа. – К., 2004. – 368 с.